

GIPUZKOAKO HERRI IZENDEGIAREN AURKEZPENA

*Gipuzkoako Foru Aldundia:
Donostia, 2005-I-31*

*Andres Iñigo,
Onomastika batzordeburua*

Euskaltzaindia, alde batetik, euskara landu eta ikertu ondoren, arauak emateko erakundea baldin bada, bestetik, euskara jagoteko erakundea ere bada. Hori dela eta, egiten dituen lanak eta onartzen dituen arauak gizarteratzen saiatzen da, azken batean, xedea gure hizkuntzaren erabilera zuzena eta beharrezkoa den normalizazioa lortzea baita.

Izan ere, Euskaltzaindiaren Onomastika batzordeak prestatu ondoren, Akademiak berak osoko bilkuretan onartu duen *Gipuzkoako Herri Izendegia* beste urrats bat da gure eginbehar horretan.

Bete dira, jadanik, 25 urte Euskaltzaindiak gai honetan lehenengo urrats ofiziala eman zuenetik, 1979an *Euskal Herriko Udalen Izendegia* argitara eman zuenetik, alegia. Garai hartan Udalen Izendegiaren premia handia zen, Koldo Mitxelena berak lan haren aurkezpenean adierazi zuen bezala. Besteak beste, honako hau zioen:

Lehenengo izenen aldamenean edo gainean norbera bere kabuz euskal ordaina ematen ari da eta Euskaltzaindiak, presaka bada ere, kaleratu behar zuen *Herri Izendegia*.

Orduz geroztik Euskaltzaindiaren Onomastika batzordeak etengabe segitu du lanean eta bi arrazoi nagusi izan ditu gaur aurkezten dugun lan hau burutu eta argitara emateko:

1. Hogeita bost urte hauetan egin diren ikerketa lanen ondorioz, irizpide batzuk sakonago aztertu ahal izan ditu eta ikuspegi zabalagoa lortu zenbait erabaki egokiago finkatu ahal izateko.
2. Legez dagokion bezala, Euskaltzaindiak irizpide eta aholku argigarriak eman behar dizkio gizarteari, eta izendegi honek, aurrekoek ez bezala, Euskaltzaindiaren arau maila du. Jakina da Euskal Herri osoko Herri Izendegiari arau maila ari zaiola ematen. Jadanik eginak dira Iparraldeko hiru lurraldeetakoak eta hau da Hegoaldeko lehendabiziko emaitza. Ondoren etorriko dira Bizkaia eta Arabakoa eta amaitzeko Nafarroakoa.

Izendegiak erabiltzeko eta kontsultatzeko izaten direnez gero, *Gipuzkoa-ko Herri Izendegi* hau ahalik eta modu egoki eta praktikoenan paratzen saiatu gara. Hiru atal ditu:

I. Herrien euskal izena. 4 zutabetan:

- Euskal izena
- Izen ofiziala
- Herritarren izena
- Eskualdea

II. Herrien izen ofiziala. 4 zutabetan:

- Izen ofiziala
- Euskal izena
- Herritarren izena
- Eskualdea

III. Herrien izenak eskualdeka. 6 eskualdetan:

- Donostia-Betleri
- Oiartzualdea
- Tolosaldea
- Goierri
- Urola Kosta
- Debarroa (Debabarrena eta Debagoiena)

Hona hemen, aurreko izendegiekin konparatuz, zein diren oraingo honetan ageri diren aldaketa eta argigarri nagusiak:

- Zehar marraren (/) eta gidoiaren (-) erabilera egokia:
 - Arrasate / Mondragón, Donostia / San Sebastián, Soraluze / Placencia de las Armas.
 - Bidania-Goiatz, Ezkio-Itsaso, Lasarte-Oria, Villabona-Amasa.
 - Herria gehi eskualde izenaren argigarria behar denean, gidoirik ez: Leintz Gatzaga.
 - Artikuludunei, hots, Azkoitia, Azpeitia, Bidania, Debarroa, Debabarrena, Debagoiena, Hondarribia, Olaberria, Oiartzualdea eta Tolosaldea izenei (-a) marka jarri zaie, nola deklinatu behar diren jakin ahal izateko. Honek garrantzi handia du, gorago aipatu dugun erabilera zuzena eta normalizazioaren mesedetan. Maiz entzun eta irakurtzen baitira, esaterako, Donostiko*, Donostitik*, Donostira*, Donostiako, Donostiatik eta Donostiara ordez, edo Hondarribiako*, Hondarribiatik* eta Hondarribiara*, Hondarribiko, Hondarribitik eta Hondarribira ordez. Halaber, izen horien ondotik beste determinatzaile bat edo ad-

jektiboa doanean: Hondarribi maitea, ez Hondarribia maitea, gure Debarro hau, ez gure Debarroa hau.

- Izen berriak, lehen udal ez zirenak: Altzaga, Baliarrain, Ikaztegieta, Lasarte-Oria, Mendaro, Orendain, Bidania-Goiatz (Bidegoian-en orde).
- Kasu guztietan herritarren izena ere gehitu da.

Hasieran aipatu dugu zein den Euskaltzaindiaren lana. Orain eta hemen gogoratu beharrean gaude Euskaltzaindia herri erakunde nagusiek, 1918an ziren Hegoaldeko lau Foru Diputazioek sortua dela eta egun bi Gobernuek eta hiru Aldundiek babestua, horien artean Gipuzkoako Aldundi honek. Euskaltzaindiaren helburua ikertzea eta bere lana gizarteratzea bada, gaurko eszenatokia ezin hobea da helburu horretarako, *Gipuzkoako Herri Izendegia* bertako Aldundian aurkeztea Ahaldu Nagusia mahaiburu dugula. Interes eta harrera hau eskertzekoa da benetan eta Euskaltzaindiaren izenean Jose Juan Gonzalez Txabarri Ahaldu Nagusiari eskerrik beroenak eman nahi dizkiogu.